

Notat

Til Folketingets Europaudvalg

Halvårlig status over resultater og initiativer vedr. forskning og udvikling inden for EU-samarbejdet

23. marts 2007

I denne halvårige orientering af Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi og Folketingets Europaudvalg omtales de væsentligste sager vedrørende forskning og udvikling under det finske formandskab i andet halvår af 2006 samt større sager, som behandles under det tyske formandskab i første halvår af 2007.

Vedtagelse af syvende rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration, særprogrammer samt regler for deltagelse.

Forslag til syvende rammeprogram blev fremsat af Kommissionen den 6. april 2005, præsenteret på Rådsmødet den 18. april 2005 og siden behandlet på efterfølgende rådsmøder under det luxembourgske, det britiske og det østrigske formandskab. Sideløbende hermed har der været forhandlet om særprogrammerne (vedtages efter høring af Europa-Parlamentet) og regler for deltagelse i rammeprogrammet (fælles beslutningstagen).

Den samlede pakke af beslutninger omfattende to rammeprogrammer, henholdsvis EU- og EURATOM-rammeprogrammet, regler for deltagelse i rammeprogrammet samt syv beslutninger om iværksættelse af særprogrammer blev vedtaget 18. og 19. december 2006. Hermed kunne de første indkaldelser under programmet offentliggøres ved udgangen af 2006.

I sidste ende blev selve rammeprogrammet i Rådet vedtaget med kvalificeret flertal, hvor Østrig, Litauen, Malta, Polen og Slovakiet stod uden for, pga. modstand til muligheden for at støtte stamcelleforskning via rammeprogrammet. Uanset den manglende enstemmighed er man dog overordnet efterladt med indtrykket af en konstruktiv forhandling om 7. rammeprogram. Andre temaer som programkomiteernes indflydelse og nuklear forskning blev forhandlet indgående undervejs, men blev også i sidste ende løst via dialog og finere justeringer i teksten.

Et af de vigtigste resultater i syvende rammeprogram er, at budgettet til forskningssamarbejdet er forøget betydeligt i forhold til 6. rammeprogram. Med et budget på 53,3 mia. Euro i syvende rammeprogramms levetid på 7 år (2007-

Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fist@fist.dk
Netsted www.fist.dk
CVR-nr. 1991 8440

Sagsnr. 700
Dok-id 497448

Forskningspolitisk Center
Rasmus Anker-Møller
Telefon 3544 6367
Telefax 3544 6201
E-post ranm@fist.dk

2013) er der tale om en stigning på 75 pct. fra 2006-2013 i bevillingerne til forskningen. Herudover kan man bl.a. pege på det nye Europæiske Forskningsråd, som via en ny ”bottom-up” formel, skaber et supplement til det traditionelle projektsamarbejde. Af andre nye initiativer, der kan nedbryde barrierer i det traditionelle samarbejde kan nævnes ERA-NET Plus, Artikel 169-initiativerne samt teknologiplatforme og Fælles Teknologiiinitiativer.

ITER – International Thermonuclear Experimental Reactor

I juni 2005 blev der indgået en aftale om etableringen af ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) i den sydfranske by Cadarache. Aftalen er indgået mellem Euratom, Japan, USA, Rusland, Kina, Korea og Indien. Formålet med etableringen er at udvikle teknologien til et stade, hvor det kan påvises, at fusionsenergi kan udnyttes til fredelige formål på kommercielt bæredygtigt basis.

Hver part skal oprette en juridisk enhed, der skal fungere som bindeled til den overordnede ITER-organisation. For Euratoms vedkommende bliver der tale om et europæisk fællesforetagende, som skal udgøre den juridiske enhed kaldet ELE (European Legal Entity). Kommissionen har den 14. august 2006 fremlagt forslag til oprettelsen af ELE. Det foreslås, at ELE placeres i Barcelona og skal have en levetid på 35 år. Forslaget forventes vedtaget i foråret 2007.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Innovationspolitik og konkurrenceevne

Det finske formandskab satte fokus på innovation i deres formandskabsperiode. Med udgangspunkt i det uformelle møde i Rådet (Konkurrenceevne) i juli 2006 og en rapport fra januar 2006 fra en ekspertgruppe om forskning, udvikling og innovation nedsat af Kommissionen, vedtog Kommissionen den 13. september 2006 på opfordring af formandskabet en meddelelse om innovation. Denne meddelelse var genstand for udveksling af synspunkter på Rådsmødet (Konkurrenceevne) den 25. september 2006.

Med udgangspunkt heri vedtog man på Rådsmødet (Konkurrenceevne) den 4.-5. december 2006 rådskonklusioner om en innovationsstrategi for EU. I rådskonklusionerne formuleres behovet for en bredt funderet innovationsstrategi for Europa og der opregnes ni prioriterede indsatsområder, herunder uddannelse, IPR, et Europæisk Teknologisk Institut (EIT) og etableringen af såkaldte ”lead-markets”, hvor man skaber særlige rammebetingelser for innovation.

Etablering af et Europæisk Teknologisk Institut (EIT)

Forslaget om at etablere et Europæisk Teknologisk Institut (EIT) blev oprindeligt lanceret i forbindelse med DER den 22.-23. marts 2005, hvor der blev givet tilslutning til at arbejde videre med forslaget. Kommissionen fremlagde i februar 2006 en meddelelse om EIT, som blev drøftet på Rådsmøde (Konkurrenceevne) den 13. marts 2006. Den 18. oktober 2006 fremsatte Kommissionen så efter gennemførelsen af en omfattende høring forslag om etableringen af EIT.

EIT skal med det amerikanske MIT som forbillede primært fremme innovation gennem et tæt samarbejde mellem uddannelse og forskning og inddragelse af erhvervslivet. Der planlægges etableret netværk på områder af særlig strategisk betydning for den europæiske konkurrenceevne. EIT foreslås etableret med en lille central enhed med ansvar for ledelsen, mens aktiviteterne gennemføres i

europæiske netværk, som består af enheder fra universiteter, der er førende på de relevante fagområder.

Det forventes, at der i løbet af 2007 vil blive truffet beslutning om etableringen af EIT.

Artikel-169 initiativer

I særprogrammerne til gennemførelse af EU's syvende rammeprogram af december 2006 er der peget på en række mulige initiativer med hjemmel i Unionstraktatens artikel 169, som derfor kaldes artikel 169-initiativer.

Artikel 169-initiativer giver Unionen mulighed for at deltage i et forskningsprogram etableret af flere medlemsstater, herunder deltage i de organisatoriske strukturer, der er nødvendige for at implementere initiativet. Initiativerne indebærer mere end ren koordination af forskningsprogrammer, eftersom de deltagende lande søger at integrere de forskningsfaglige, administrative og finansieringsmæssige aspekter af forskningsprogrammet.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Under 6. rammeprogram traf rådet og Europa-parlamentet i 2003 beslutning om at etablere det første og endnu eneste artikel 169-initiativ, 'European and Developing Countries Clinical Trials Partnership' (EDCTP).

I syvende rammeprogram nævnes fire mulige artikel 169-initiativer. Det ventes, at Kommissionen i marts 2007 vil stille forslag om etablering af Eurostars-programmet, som har til formål at tilskynde SMV'er til at igangsætte nye forretningsaktiviteter baseret på forsknings- og udviklingsresultater samt 'Længst mulig i hjemmet', som fokuserer på hvordan IKT kan fremme livskvalitet for ældre mennesker. De to øvrige initiativer, som nævnes i rammeprogrammet, omhandler Østersøforskning samt metrologi.

Fælles Teknologinitiativer

Syvende rammeprogram skal bl.a. implementeres gennem det nye instrument Fælles teknologiinitiativer (FTIer). FTIer vil hovedsageligt opstå ud fra forudgående etablerede teknologiplatforme med en defineret langsigtet forskningsdagsorden. Med udgangspunkt i traktatens artikel 171 vil FTIer blive oprettet inden for områder, der er vitale for EU's fremtidige økonomiske vækst og velfærd, og hvor teknologiplatformen har nået et sådant niveau og omfang, at der kræves mobilisering af store offentlige og private investeringer til implementering af forskningsdagsordenen. Der lægges op til, at finansieringen af disse fællesforetagender vil skulle bestå fortrinsvis af midler fra rammeprogrammet og private virksomheder.

I særprogrammet "Samarbejde" til gennemførelse af syvende rammeprogram er udvalgt seks områder, hvor etableringen af FTIer anses at have særlig relevans: innovative lægemidler, nanoelektronik, indlejrede computersystemer, brint- og brændselsceller, luftfartsteknik og lufttransport samt global miljø- og sikkerhedsovervågning.

På rådsmøde den 4. december 2006 vedtog medlemsstaterne konklusioner vedrørende innovation, hvori Kommissionen bl.a. opfordres til at fremsætte

forslag til de FTI'er, der er modne til igangsættelse. Rådet forpligter sig til at træffe beslutning om disse forslag så hurtigt som muligt. Rådet konkluderede endvidere, at forslag fra Kommissionen på de øvrige områder bør følge snarest muligt.

Kommissionen sigter mod at offentliggøre de første forslag til FTI'er primo april 2007. Det forventes, at disse første to forslag vil være Innovativ Medicin (IMI) og Indlejrede Computersystemer (ARTEMIS).

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**